

SODELOVANJE DOMAČINOV PRI PRIPRAVI NAREČNEGA SLOVARJA (NA PRIMERU *SLOVARJA BOVŠKEGA GOVORA*)

Ob pripravi narečnega slovarja je sodelovanje z domačini, govorce obravnavanega govora, nujno. Njihove vloge so predstavljene na konkretnem primeru priprave *Slovarja bovškega govora* (2007), kjer se je izkazalo, da vsaka faza dela prinašala različne ravni sodelovanja. Domačini so poleg vloge informatorjev kot udeleženci pri spontanem govornem aktu ali kot pripovedovalci folklornih in spominskih pripovedi sodelovali tudi pri zbiranju in zapisovanju leksemov (zasebne zbirke, prinašanje gradiva ...), z znanjem, ki je pomagalo pri določanju slovničnih in pomenskih značilnosti besede (preverjanje gradiva, kontekst, svetovanje, pregledovanje, pripombe) so bili v vlogi recenzenta ter nazadnje tudi v vlogi enega od naslovnikov, ki jim je slovar namenjen. Vse vloge so po svoje oblikovale končni rezultat. V veliki pripravljenosti za sodelovanje in v lastnem angažiranju pri ohranjanju narečnega besednega zaklada se zrcalita skrb in naklonjenost do svojega narečnega govora, ki tvori pomemben del lokalne identitete.

narečni slovar, obsoško narečje, Bovec, Bovško, zbiranje narečnega besedja, vloga informatorjev

When compiling a dialect dictionary, cooperation with speakers of the dialect in question is essential. Their role is presented in relation to the specific case of the preparation of a *Dictionary of Bovec Local Speech* (2007), in which it turned out that each phase brought different levels of cooperation. As well as functioning as informants, participants in spontaneous speech acts and tellers of folk tales or recounters of reminiscences, locals helped to collect and transcribe lexemes (private collections, bringing in material), helped determine the grammatical and semantic characteristics of words (checking material, the context, advising, revising, commenting), worked as reviewers, and finally appeared in the role of potential users of the dictionary. All these roles helped shape the final product. Their great willingness to cooperate and their commitment to preserving dialect vocabulary is a reflection of their concern and attachment to their local speech, which is an important part of the local identity.

dialect dictionary, Soča Valley dialect, Bovec, Bovec area, collecting dialect words, role of informant

1 Uvod

V prvi polovici devetdesetih let 20. stoletja so se med slovensko strokovno javnostjo, predvsem med jezikoslovci dialektologi pa tudi med folkloristi in etnologi, pojavile pobude, predlogi, mnenja, celo burne debate in polemike v zvezi z

zbiranjem vseslovenskega narečnega besedja oz. govornega jezika nasploh, ki jo je leta 1992 sprožil pogovor v lingvističnem krožku po referatu dr. Milka Matičetovega *Zrno do zrna* (Smole 1993/94: 233). Avgusta leta 1994 je Upravni odbor Slavističnega društva Slovenije o tem poslal okrožnico strokovnjakom, ki bi jih utegnili problematika zanimati, čez dober mesec pa je bil organiziran še poseben sestanek s predstavniki etnologov in folkloristov (Novak 1997: 107, 112). Inštitut za slovensko narodopisje je ob uredništvu M. Stanonik tako že leta 1994 izdal tematsko številko zbornika *Traditiones*, z naslovom *Naš živi jezik*, v katerem so objavljeni raznovrstni članki, ki zadevajo jezik v njegovi živi obliki.

Zbirka oz. vseslovenski slovar govornega jezika se zdi nujna, vendar je to s kadrovskega in finančnega vidika skorajda neizvedljivo (Smole 1993/94: 234). M. Orožen predlaga temeljit premislek o (z)možnostih in usposobljenosti za inventarizacijo besedišča, kakšna naj le-ta bo, kako se bo izdelalo vprašalnice oz. kakšen je namen zajetja besedišča (Orožen 1994: 80). France Novak s sodelavci predlaga, da bi se zbiranja lotili po delih, in sicer tako, da bi bile enote kraji, ki živijo relativno povezano življenje, tudi mestne govorice (Novak 1997: 108), pri tem poda tudi glavne smernice, delovni načrt in navodila za zbiranje in zapisovanje (Novak 1994 in 1997),¹ Francka Benedik pa sestavi vprašalnice za popis leksike posameznih pomenskih polj (Benedik 1994). Vsebinski in tehnični napotki, namenjeni za pomoč zapisovalcem, so natančno opredeljeni in razčlenjeni, o vlogah domačinov (informatorjev) pri nastajanju narečnih slovarjev pa ni posebnega govora. K. Kenda-Jež obravnava informatorja v razdelku o idealnem govorcu v svoji disertaciji ponudi celoten pogled na izbiro informatorja pri pripravi slovarja (Kenda-Jež 2002: 33–58). Informatorja kot aktivnega udeleženca pri nastajanju slovarja lahko prepoznamo pri upoštevanju virov za slovar: pisni izdelki posameznih nosilcev, npr. dnevniki, pisma ter ljubiteljske zbirke narečnih besed avtohtonih prebivalcev (Kenda-Jež 2002: 78, 80). Osnovne slovaropisne metode za pridobivanje gradiva so vprašalnice, vodeni intervjuji in snemanje živega narečnega govora (Kenda-Jež 2002: 81, Weiss 1998: 9). Informator je torej ključnega pomena pri terenskih raziskavah in od njega so odvisni rezultati. Terensko delo torej ni le enostranska akcija raziskovalca, kateremu informator zgolj odgovarja na zastavljena vprašanja (od zunaj navznoter), pač pa je gre za sodelovanje, ki poteka tudi »iz srede navzven«: tudi informatorjevo mnenje/predlog/znanje lahko šteje! In ravno ti vidiki so postavljeni v ospredje v pričujočem prispevku.

2 Načini sodelovanja domačinov

Vloge domačinov pri pripravi narečnega slovarja bodo predstavljene na podlagi konkretnih izkušenj pri pripravi *Slovarja bovškega govora*, ki je izšel spomladi l. 2007. V njem zbrane besede prihajajo s celotnega Bovškega,² največ iz Bovške

¹ Zbornik je bil objavljen l. 1997.

² Bovško je pokrajina v povodju Soče od izvira do Srpenice.

kotline.³ Slovar je zasnovan diferencialno,⁴ v njem je zbranih 2923 besed, ki se razlikujejo od slovenskega knjižnega jezika.⁵ Slovar je nastajal slabo desetletje. V tem času so se zvrstile različne faze in postopki dela, z njimi pa tudi načini in ravni sodelovanja z informatorji, domačini, govorniki bovškega govora. Ker je bilo zbiranje narečnega besedja skoraj ves čas v drugem planu ob ostalih (folklorističnih) raziskavah, se gradivo ni zbiralo sistematično s pomočjo dialektoloških vprašalnic (izjema sta bili le vprašalnici za dele človeškega telesa in pomensko polje *jabolko*),⁶ zato se je v posameznih pomenskih poljih zapisu nedvomno kaj izmuznilo, kar je glavna pomanjkljivost slovarja. Prednost zapisovanja iz spontanega pogovora in/ali pripovedovanja pa so besede v živem kontekstu.

Domačini so poleg vloge informatorjev (kot udeleženci pri spontanem govornem aktu, kot pripovedovalci folklornih in spominskih pripovedi ...) sodelovali tudi pri zbiranju samem (zasebne zbirke, prinašanje gradiva ...), pri preverjanju gradiva (prispevanje pripomb k delovni različici slovarja, v spletnem forumu ...) ter nazadnje tudi kot naslovniki, katerim je knjiga namenjena. V vseh fazah nastajanja slovarja so pokazali veliko pripravljenosti in dobre volje za pomoč, saj so čutili, da njihovo sodelovanje konstruktivno prispeva k ohranitvi lastnega individualnega in lokalno jezikovnega pa tudi kulturnega izročila nasploh.

Zavest o posebnosti lokalnega govora je pri Bovčanih torej močno prisotna. Svojemu govoru pravijo *buščina* (bovščina), govorijo pa *pu buško* (po bovško), znotraj tega govora domačini natanko ločijo⁷ govore posameznih vasi oz. kaj pomeni: govoriti *po trentarsko*, *po češkoško*, *po žagarsko* ...; *po dolinsko*, kar ni več *po bovško*, se govori od Kobarida po dolini navzdol; govoriti *po slovensko* pa domačinom pomeni ne govoriti v (domačem) narečju.⁸ Glede na način njihovega sodelovanja pri nastajanju slovarja lahko informatorje oz. njihovo sodelovanje ločimo na posredno in neposredno. Informatorji so **posredno sodelovali**, ko primarni namen dokumentiranja njihovih pripovedi ni bil pridobivanje narečnega besedja, temveč zbiranje folklornih pripovedi za potrebe folklorističnih raziskav. Narečno besedje pa ni bilo opazovano le v pravljičah in povedkah ter spominskih pripovedih, ampak so se ob iskanju tovrstnega gradiva na trakovih znašla najrazličnejša bese-

³ To je iz mesteca Bovec in okoliških vasi Plužna, Čezsoča in Kal-Koritnica.

⁴ Pri diferencialni ali kontrastivni metodi naj bi bile upoštevane samo razlike med narečnim in knjižnim idiomom, ne pa tudi podobnosti, kot je to značilno za konfrontacijsko metodo (Kenda-Jež 1994: 46).

⁵ Nekatere besede se najdejo tudi v SSKJ, vendar s kvalifikatorji, ki označujejo neknjižno rabo.

⁶ Del *Vprašalnice za SLA* (avtorja F. Ramovša) in del *Vprašalnic za zbiranje narečnega gradiva* (avtorice F. Benedik) je za študente priredila in s svojimi besedotvornimi, frazemskimi in besedilnimi vprašanji dopolnila V. Smole.

⁷ Govori posameznih vasi imajo nekatere razlike v leksiki, še bolj pa v nekaterih glasoslovnih posebnostih in stavčni fonetiki (»drugače pojejo«). Meje krajevnih govorov so pri mlajših generacijah vse bolj zabrisane.

⁸ Priseljencem, ki se poskušajo govorno prilagoditi domačemu narečju, *se sliši, da so straniki*, pravijo, da *vlečejo po* npr. *slovensko, dolinsko, srbjansko* ... O tem krožijo številne šale in anekdote, npr. kako je priseljenc iz Dalmacije telefoniral v porodnišnico in vprašal, kako je z njegovo novorojenko: *Káko je sa či.:com?* (ščica = punčka, dekllica).

dila, ki so v kontekstu prinašala še nedokumentirano narečno besedje. Informatorji, ki so **sodelovali neposredno**, pa so s samoiniciativnim zapisovanjem in/ali kot informatorji in svetovalci pri slovarski (geselski) obdelavi posameznih besed prevzeli še aktivnejšo vlogo. Posredna in neposredna vključitev v delo v posameznih fazah sestavljanja slovarja je opazno pripomogla h končnemu rezultatu – s sodelovanjem informatorjev je gradivo popolnejše!

2.1 Domačin (informator)⁹ kot pripovedovalec ob dokumentiranju folklornega gradiva

Nezanemarljiv delež besedja v *Slovarju bovškega govora* je bil dokumentiran med terenskim zbiranjem folklornih in spominskih pripovedi ter med transkribiranjem in analiziranjem besedil. Prvi tovrstni seznam je bil npr. kot priloga dodan narečnim pripovedim v slovenistični diplomski nalogi pri predmetu dialektologija, štel pa je okoli 200 besed (Ivančič Kutin 1998: 70–80). Seznam se je pozneje dopolnjeval na podlagi besedil, ki so bila dokumentirana na terenu v okviru disertacije o kontekstu in teksturi folklornih pripovedi na Bovškem. Čeprav je bil cilj terenskega dela zbrati folklorno prozo (pravljice, povedke ...), je bilo dokumentiranih veliko spominskih pripovedi in pogovorov o najrazličnejših tematikah: od opisov načina življenja, predmetov in šeg v preteklosti, do čisto vsakdanjih aktualnih dogodkov.¹⁰ Posamezne besede, ki jih še nisem poznala, sem posebej zapisala in o podrobnostih vprašala že na terenu, vse druge pa med ponovnim poslušanjem trakov in ob fonetičnih transkripcijah izbranih besedil. Na dan so prišle tudi nekoliko manj izstopajoče narečne besede in besedne zveze z zanimivimi slovničnimi posebnostmi ali drugačnimi pomenskimi odtenki kot v knjižnem jeziku, zaradi česar so bile uvrščene v slovar. V tej fazi je imel informator, ki je s svojim besednim zakladom sodeloval kot pripovedovalec ali govorec, imel dokaj posredno, vendar zato nič manj pomembno vlogo pri nastajanju slovarja.

2.2 Domačin kot zapisovalec narečnega gradiva

2.2.1 Z zapisovanjem narečnega besedišča so se nekateri domačini na Bovškem ukvarjali že pred mano. V dialektološki sekciji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša so mi v času pisanja diplomske naloge (l. 1997/98) dali na razpolago fotokopije seznama narečnega besedja, ki ga je zbral Miloš Šulin iz Bovca in ga l. 1992 izročil V. Smole. Seznam je, kot se je izkazalo, nastal na podlagi tipkopisa Hinka Klavore, ki je bovško narečno besedje zapisoval v petdesetih letih 20. stoletja. Šulin je Klavorinemu seznamu dodal precej novega besedja, nekaj gradiva pa izpustil; na

⁹ V pričujočem prispevku z besedo domačin poimenujem rojenega govorca, ki v praksi obvlada obravnavani narečni govor.

¹⁰ Terensko delo ob zbiranju slovstvene folklore, predvsem proznih žanrov, je zelo specifično. Informator mora raziskovalca sprejeti kot svojo ciljno publiko, saj le tako lahko res sproščeno pripoveduje. Raziskovalec mora informatorja zelo previdno in nevsiljivo usmerjati ter tako opravljati vlogo poslušalca tudi v trenutkih, ko se informator s pripovedovanjem oddali od teme, ki je za raziskovalca najbolj zanimiva. Več o terenskem delu raziskovalca v Ivančič Kutin 2001, 2003 in 2004.

Alpskem mladinskem raziskovalnem taboru v Bovcu (1985–1987) so dijaki z mentorstvom Helene Čujec Stres seznam dopolnili s ponazarjalnim kontekstom (Čujec Stres, 1988).¹¹ Besedje sta samoiniciativno, iz veselja in ljubezni do domačega narečja, zapisovala tudi Vera Černuta iz Bavšice in Miran Klaves - Hlača. Slednji se je izkazal z dolgim spiskom planšarske terminologije v Trenti. Zvezek besedja Vere Černuta pa nam kaže, kako se lahko razlikujejo besede za isto stvar (denotativni pomen) v posameznih vaseh, ki so med seboj oddaljene le nekaj kilometrov, iz tega lahko sklepamo na prav tako velike razlike pri konotativnem pomenu.¹²

2.2.2 Precej aktivno vlogo pri zapisovanju besedja so prevzeli tudi moji domači: oče, mama, sestra in zdaj že pokojna babica. Kakorkoli od knjižnega jezika drugačne besede, ki so se pojavile v spontanem govoru (bodisi doma bodisi v komunikaciji z drugimi domačini), so tudi v moji odsotnosti zapisovali. V zvezkih pa se niso znašle le besede, temveč tudi druge tipično lokalne besedne zveze, fazemi, folklorni obrazci. Ta del se je izkazal kot prava dragocenost, ko je bilo potrebno slovar opremiti s ponazarjalnim gradivom, s katerim je bila beseda umeščena v kontekst.

2.2.3 V lokalnem okolju se ljudje med seboj poznajo in kmalu se je razvedelo, da se pripravlja narečni slovar. Tako so tudi mnogi drugi domačini zapisovali posamezne besede, besedne zveze, pa tudi pesmice, molitvice in celo zgodbe ter jih prinašali na listkih ali sporočali mojim domačim po telefonu. Tako se je včasih izgubila sled za zapisovalcem oz. informatorjem, zato se gradiva ni dalo preveriti.¹³

Čeprav se je gradivo pri različnih zapisovalcih pogosto ponavljalo, je prispevalo k številčnosti in večpomenski razčlenjenosti gesel.

2.3 Domačin kot pomočnik pri razvozlavanju pomenov ter slovničnih značilnosti besed

Za postavitev besede v fonetično obliko z vsemi pripadajočimi slovničnimi značilnostmi je bilo potrebno gradivo, ki so ga zapisali domačini, preveriti pri zanesljivih informatorjih – predvsem je to veljalo za besedje, ki ga sama iz prakse nisem dobro poznala. Takega gradiva je bilo največ v zasebnih zbirkah in na listkih, ki so jih prinašali različni informatorji v moji odsotnosti.¹⁴ Ob še živečih zapisovalcih, tudi dveh zasebnih zbirk, to delo ni predstavljalo večjih težav, čeprav je bilo zamudno: informatorja je bilo treba spodbuditi oz. pripraviti, da je besedo uporabil v različnih kontekstih, navadno s pomočjo vprašanj. To delo je bilo težje pri besednih

¹¹ Pri prenosu rokopisnega gradiva v tipkopis je prišlo do številnih napak, kar najbrž kaže na to, da prepisovalec v nadaljnji fazi dela pravilnosti prepisa ni preveril pri domačinih.

¹² Zapisovalcev na Bovškem je še več, vendar so omenjeni le tisti, katerih gradivo je bilo vključeno v *Slovar bovškega govora*.

¹³ To se je npr. zgodilo pri besedi *putouhelj*, ki naj bi pomenila slepič – ne ve se, ali žival (slepec) ali slepo črevo – ker mi nikakor ni uspelo ugotoviti, kdo je zapisal oz. povedal to besedo. In ker je tudi nihče drug ni poznal, sem jo morala izključiti iz slovarja.

seznamih že umrlih zapisovalcev in pri gradivu neznanih zapisovalcev. V teh primerih so mi največkrat pomagali domači (starši, babica, teta), včasih pa je bilo treba vprašati tudi druge domačine. Tako se je počasi oblikovala posebna skupina informatorjev, na katero sem se z vprašanji vedno lahko obrnila – celo po telefonu, če nisem mogla na teren.

Kljub temu je še v fazi korektur ostalo nekaj nerešenih vprašanj, na katera sem iskala odgovore s pomočjo spletnega foruma občine Bovec. Vključilo se je okoli 10 anonimnih oseb, ki so poskušale pomagati z nasveti, razvnela pa se je tudi debata o oblikah in pomenih konkretnih besed in besednih zvez. Različne interpretacije so pokazale, da ima lahko ista beseda in še toliko bolj besedna zveza mnoge pomenske odtenke, in tako opozarjale na pazljivost in premislek pri opisu pomena. Zavedati se je treba, da na informatorja in zapisovalca vpliva njegov lastni idiolekt, ki ga vsak zase utegne jemati kot samoumevnega in edino »pravega«.

2.4 Domačin kot recenzent

V fazi preverjanja gradiva sem delovno različico slovarja razdelila nekaterim zanesljivim narečnim govorcem, en izvod pa sem postavila na ogled tudi v bovško knjižnico ter preko lokalne kabelske TV povabila domačine, da slovar preberejo in dodajo morebitne pripombe. Po besedah knjižničarke si je delovno različico slovarja ogledalo veliko ljudi, deset izmed njih pa je pripombe in komentarje zapisalo v priloženi zvezek. Tako je bilo odkritih in popravljenih kar nekaj napak, v slovar pa je prišlo še nekaj novih besed. Pripombe so se nanašale predvsem na glasovne variante pri zapisu posameznih besed (*b : v*, zapis polglasnika ipd.). Tudi tu se je dalo opaziti razlike med govori posamezne vasi oz. individualnimi idiolekti. Še več tovrstnih opomb je prišlo na dan po izidu knjige, ko so se ljudje oskrbeli s svojim izvodom in ga doma v miru pregledali.

2.5 Domačin kot naslovník

Kljub temu, da vloga naslovníka sega v čas po izidu, je pomembna zaradi refleksije lokalnega okolja na tovrstno delo. Ohranitev lokalnega narečnega besednega zaklada poleg stroke gotovo, vsaj na Bovškem to zanesljivo velja, najbolj zanima njegove nosilce – domačine.¹⁴ V to nisem nikoli podvomila, saj sem od njih skozi vse faze dela zaznavala naklonjenost in pripravljenost za sodelovanje, celo samoiniciativnost, iz česar sem črpala motivacijo tudi v trenutkih, ko bi zaradi številnih drugih obveznosti tovrstno delo najraje odložila in počakala na čas, ko *bo več časa*. Vsa predvidevanja glede zanimanja za slovar pri domačinih, ki niso bili posredni ali

¹⁴ Domačini so se zapisovanja lotili, kot je vsak sam vedel in znal, večinoma pa po preprostem načelu, da so z znaki običajne slovenske abecede zapisali besedo tako, kot se jim je zdelo, da se izgovarja. Nekateri so uporabili celo poseben znak za polglasnike; gradivo Miloša Šulina je bilo opremljeno s končnicami za rodilnik in množino pri samostalnikih. Posameznim besedam na listkih od različnih zapisovalcev so pogosto manjkale informacije o pomenu ali zapisovalcu, kar je, kot je že bilo povedano, otežilo preverjanje.

¹⁵ Pomembnost slovarja za lokalno kulturo je razumela tudi Občina Bovec, ki je gmotno podprla tisk knjige.

neposredni sodelavci, pa so bila močno presežena z množičnim obiskom predstavitve slovarja v bovškem kulturnem domu. Organizacijo prireditve (lahko bi ji rekli kar proslava) je v celoti izpeljal domačin Marjan Mlekuž, ki se je za to navdušeno ponudil že v času, ko je delo šele nastajalo.¹⁶ Domačinom, nosilcem bovškega govora, simbolično torej glavnim »igralcem«, je postavil sedeže na glavni oder, od koder so spremljali dogajanje, ki se je odvijalo med sedeži spodaj v dvorani: slavnostne nagovore, predstavitev knjige, kulturni program itd.¹⁷ Tudi povpraševanje po slovarju s strani domačinov je bilo večje od pričakovanega, zato je založba knjigo dotiskala. Zdi se, da so ljudje želeli imeti ne samo izvod zase, ampak tudi za otroke, vnuke, odseljene rojake in še koga – kot materialni dokaz edinstvene kulturne dediščine, ki se počasi izgublja in za katero se bojijo, da bo morda nekoč čisto izginila.

* * *

Zapisovanje narečnega besedja pa očitno zleze tako pod kožo, da ga ni mogoče kar na lepem prekiniti. Tako že nastaja seznam gesel, s katerimi bo morda nekoč slovar dopolnjen. Vsem, ki so kakorkoli sodelovali (in še naprej sodelujejo) se iskreno zahvaljujem!

Literatura

- BENEDIK, Francka, 1994: Vprašalnice za zbiranje narečnega gradiva. *Traditiones* 23. 87–142.
- ČUJEC STRES, Helena, 1988: Slovar besed bovškega narečnega govora. *Pokrajina in ljudje na Bovškem*. Ur. J. Kunaver, Ljubljana: Republiški koordinacijski odbor gibanja »Znanost mladini«. 133–171.
- IVANČIČ KUTIN, Barbara, 2007: *Slovar bovškega govora*. Ljubljana, ZRC SAZU.
- KENDA-JEŽ, Karmen, 1994: Etnološke raziskave kot (drugotni) vir v narečnem slovaropisju. *Traditiones* 23. 45–68.
- KENDA-JEŽ, Karmen, 2002: *Cerkljansko narečje. Teoretični model dialektološkega raziskovanja na zgledu besedišča in glasoslovja*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- SMOLE, Vera, 1992/93: Vseslovenski narečni slovar: da ali ne. *Jezik in slovstvo* 38/6. 233–235.
- NOVAK, France, 1997: Predstavitev zamisli o zapisovanju besednega zaklada govorjenega jezika v posameznih krajih. *Maks Pleteršnik. Zbornik slavističnega društva Slovenije* 5. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. 107–113.

¹⁶Zamislil si je program, sceno, pridobil nastopajoče, organiziral prostor, našel sponzorje za organizacijo prireditve itd.

¹⁷Uvodni nagovor je imel g. Marjan Mlekuž, ki je prireditve tudi povezoval in hkrati s svojimi prispevki sodeloval v kulturnem programu; prisotne je nagovoril podžupan g. Robert Trampuž, knjigo so predstavljale avtorica, dialektologinja dr. Karmen Kenda-Jež in dr. Jožica Škofic in založnik dr. Vojislav Likar, s kratko igrico o narečju je nastopil turistični podmladek OŠ Bovec pod vodstvom ge. Nataše Bartol, pele so Buške čeče, harmoniko je igral Rene Mlekuž ... Vsem sodelujočim se zahvaljujem!

- NOVAK, France, 1994: Zapisovanje besednega zaklada govornega jezika v posameznih krajih. *Traditiones* 23. 69–86.
- OROŽEN, Martina, 1994: Odvisnost narečnega besedišča od načina upovedovanja (izražanja) od spreminjajočega se načina življenja. *Traditiones* 23. 79–86.
- STANONIK, Marija (ur.), 1994: Naš živi jezik. *Traditiones* 23.
- WEISS, Peter, 1998: *Slovar govorov Zadrečke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami: Poskusni zvezek (A–H)*. Ljubljana: ZRC SAZU.